

ODPUSTENIE – ČO JE TO?

421/2016

www.inky.sk

12. 1. 2016

tradičná predstava – afésis a afiémi – prepustenie na slobodu – Boh človekovi – človek sebe – dva problémy – človek Bohu

Zásadným predpokladom postoja milosrdenstva – práve v jeho vernosti a nemennosti – je odpustenie. Čo ale znamená „odpustiť“?

V našej kultúre to znamená niečo ako *prepáčiť*: Nieкто vám rozbije okno a vy poviete: „Ale to nič, to je v poriadku, nič sa nedeje...“ Alebo niekedy hovoríme, že odpustiť znamená *zabudnúť* na to, čo bolo urobené. Ale v praxi to zväčša, či skôr vôbec nerobíme. Asi preto, že to ani dosť dobre nie je možné: Ak vám niekto bude ubližovať a vy budete stále hovoriť: „Ale v pohode, nič sa nedeje, to je v poriadku...“ – alebo niekto vás bude neustále podvádzat', ale vy budete stále v akte odpustenia „zabúdať“ na to, že je to podvodník a stále s ním budete jednat' ako s dokonale čestným a dôveryhodným človekom... no, nebude to fungovať, že? Takéto jednanie by nás zničilo – a preto to ani nerobíme.

Ako chápe odpustenie Písmo? V NZ sa pre odpustenie používa slovo *afésis* a odpustiť sa povie *afiémy*. Obe slová vyjadrujú to isté: prepustiť niekoho na slobodu, nechať niečo tak, nechať to tým, čím je. A toto je, myslím, kľúč k pochopeniu odpustenia.

Keď Boh stvoril človeka, stvoril ho na svoj obraz. Daroval mu zem, ktorá bola Rajom. Pozval ho do spoločenstva a priateľstva so sebou. A pozval ho, aby aj človek sám žil v radosť, priateľstve a láske navzájom. A teda by mohol pokojne povedať: „No, a teraz očakávam, že mi za to všetko budete aspoň trochu vďační, veď máte za čo! Očakávam, že tento Raj budete starostlivo „*obrábať a strážiť*“ (porov. Gn 2,15) a ak ho už neurobíte ešte krajším a nádhernejším, tak ho aspoň nezhumplujete. Očakávam, že ma budete milovať ako nevesta svojho Ženicha, lebo ja vás ako presne ako Ženich milujem! A že sa medzi sebou budete znášať v láske. Dobré?“

My, ľudia, sme z toho samozrejme nič nespĺnili. Na Boha v praxi kašleme, ženieme sa za svetskými vecami, za majetkom, za rozkošou, za mocou a slávou, namiesto lásky sme si zvolili sebastrednú pýchu a z nej plynúce sebecko, z raja sme urobili jednu zašpinenú planétu, medzi sebou sme si v lepšom prípade srdečne ukradnuti, v horšom prípade bojujeme, ubližujeme si, podvádzame sa, ohovárame, ponížujeme, zosmiešňujeme, nenávidíme sa, klameme si, okrádame sa,...

Boh by teda mohol kľudne povedať: „Vy svine, vy zločinci, vy ohavy! Practe sa mi z očí! Najradšej by som vás všetkých utopil ako vtedy za Noema! Kým sa nezmeníte, kým všetko toto nenaopravíte, kým mi patrične všetko toto zlo nevynahradíte a nposkytnete môjmu Nekonečnému Majestátu primeranú satisfakciu, tak dovtedy mi ani na oči nechodte! A ak to nespravíte, tak si buďte istí, že môj hnev Vás neminie! Peklo už rozpaľuje smolu na vaše nehodné zadky!“

Namiesto toho Boh... odpustil. Čiže nás prepustil na slobodu z pomyselných reťazí svojich očakávaní a nárokov. Povedal: „OK, tak ste hriešnici a zločinci a svine a ohavy a tak. Zo srdca sa mi všetkým týmto bridíte. Ani náhodou vám na ten váš hriech nepoviem, že ,ale, nič sa nestalo, to je v pohode, v poriadku...“! Nie je to v pohode, ani v poriadku! Nikdy na váš hriech ani nezabudnem – už len preto, že mám dokonalú pamäť a nikdy nezabúdam. Ale prijímam vás takých, akí ste. Nečakám, kým sa zmeníte, alebo kým niečo napravíte, či vynahradíte. Milujem vás takých, akí ste. Bezvýhradne a bezpodmienečne!“ Presne toto

Pavol vyjadri slovami: „*Veď Kristus zomrel v určenom čase za bezbožných, ... Boh dokazuje svoju lásku k nám tým, že Kristus zomrel za nás, keď sme boli ešte hriešnici. ... keď sme boli nepriateľmi*“ (Rim 5,6-10 SSV). Nečakal, kým sa zmeníme. Nevyžadoval, aby sme sa najprv zmenili. Namiesto toho nás prijal takých, akí sme a obetoval sa za nás za takých, akí sme: odporní, hnusní, znetvorení, zlí, odpudzujúci, zákerní, hriešni...

Toto je teda odpustenie: prepustiť druhého na slobodu z reťazí svojich nárokov, podmienok a očakávaní a prijať ho takého, aký je.

Boh nám odpúšťa práve takýmto spôsobom. A na nás je, aby sme teraz toto Božie odpustenie aj prijali. Ako? Pavol nám našepkáva: „*Ako Pán odpustil vám, tak aj vy!*“ (Kol 3,13 SSV). A prvým je **odpustiť samému sebe**.

Zase: odpustenie nie je prepáčenie hriechu a tvárenie sa, že je to v pohode. Odpustiť sebe neznamená ani náhodou povedať si: „No dobre, tak som hriešnik, ale veď to je normálne, sme ľudia, hrešíme, Boh je ale dobrý, On nám odpustí, takže je to v pohode...“ – alebo slovami istého reformátora: „*Buď hriešnik a smelo hreš, ale ešte smelšie ver a raduj sa v Kristovi.*“ Naopak, odpustiť sebe znamená prijať seba tiež takého, aký som a pustiť tak seba z pút falošných očakávaní a nárokov. V praxi to veľmi nerobíme a to z rôznych dôvodov. Rád by som spomenul dva z nich:

1) **Strach.** Pristupujeme k Bohu nie ako k Spasiteľovi, ktorý neprišiel „*volať spravodlivých, ale hriešnikov*“ (Lk 5,32 SSV), aby ich zachránil a uzdravil, ale ako k chladnému a nemilosrdennému Sudcovi, ktorý bude nemilosrdne trestať každý hriech v zmysle onoho „Božie mlyny melú pomaly, ale isto“. Priznať pred sudcom hriech – to je poukážka do Pekla. Naopak, treba sa pred Bohom obhájiť, presvedčiť Ho, že sme dobrí, spravodliví, že nemáme za čo byť trestaní a teda smieme k ostatným spravodlivým do Neba. Taký človek potom napríklad príde na spoveď a hovorí: „Ja nemám žiadne hriechy. Ja nič zlé nerobím, všetko si plním...“ A aj keby niečo zlé predsa urobil, okamžite to obhajuje: „No, trochu sme poohovárali – ale nie že by sme niekomu ublížili, to nie! Niečo som ukradol – ale to len také maličkosti, to žiadna škoda nevznikla! A sme sa aj pohádali – ale už sme sa aj hneď udobrili!“ – inými slovami: „Veď to nakoniec žiadne hriechy nie sú, som v pohode!“

2) **Pýcha.** Túžba zaslúžiť si Nebo. Nebyť nejakým omilosteným hriešnikom – presne ako to vyjadruje onen mýtnik z podobenstva: „*Bože, ďakujem ti, že nie som ako ostatní ľudia: vydierači, nespravodlivci, cudzoložníci alebo aj ako tento mýtnik.*“¹² *Postím sa dva razy do týždňa, dávam desiatky zo všetkého, čo mám*“ (Lk 18,11-12 SSV). Takíto ľudia aj keď prídu na spoveď, tak namiesto vyznania hriechov sa chvália: „Veď ja do kostola chodím, to si držím, to nikdy nevynechám... v piatok sa postím, to už od malička... nikomu nič zlé nerobím... s nikým nič nemám, do nikoho sa nestarám... doma sa už len modlím, to si vždy všetko riadne odbavím, všetky modlitby... a už len ten Lumen počúvam...“ a pod. A za tým všetkým je také to posolstvo: „Pane Bože, musíš uznať, že som dobrý. Som statočný. Ja som si to nebo fakt zaslúžil, to mi musíš nechať. My sme si v podstate rovní, spása je možno darom tam pre tých ,nespravodlivcov‘ a tak, ale ja mám na ňu nárok a teda aj s hrdoťou sa o ňu hlá-

sim...“ Tak nejako.

Oba tieto postojie sú strašlivé, pretože oba v sebe obsahujú neodpustenie. Máme na seba *nárok* byť dokonalým a spravodlivým. A keď to nedokážeme, začneme *klamať* seba aj Boha – asi ako keď chorý človek v horúčke stále opakuje „Nič mi nie je... som v pohode... som zdravý...“ To je presne ten *hriech proti Duchu Svätému* „zotrvať tvrdošijne v nekajúcnosti“. A kým tento postoj trvá, nemôžeme prijať ani Božiu spásu, ani Božie odpustenie. Ježiš hovorí: „*Lekára nepotrebujú zdraví, ale chorí. Neprišiel som volať spravodlivých, ale hriešnikov*“ (Mk 2,17 SSV) To preto, lebo niet žiadnych spravodlivých, iba hriešnici, ako dosvedčuje Pavol: „*všetci zhršili a chyba im Božia sláva*“ (Rim 3,23 SSV). My ale hovoríme: No, možno hej, Pane Bože, ale my sme výnimka. Nás sa to netýka. My sme spravodliví, my hriechy nemáme, my všetko dodržiavame, zachovávame, plníme, my nepotrebujeme uzdravenie, ani obrátenie, my už len čakáme na to, kedy nás konečne vezmeš k sebe, do Neba, ktoré si právom zasluhujeme a právom ho očakávame! Chod' pekne tam, k hriešnikom, tí Ťa, iste, potrebujú... My už sme v pohode, my lekára, liečbu, uzdravenie ani obrátenie nepotrebujeme! A Kristus odchádza preč, lebo sme Mu ako Lekárovi a Spasiteľovi zabuchli dvere pred nosom a ani len nepočujeme jeho posledné varovanie: „*Ak nebudete robiť pokánie, všetci zahyniete!*“ (Lk 13,5 SSV). Jedno-ducho sa s Ním miňame, lebo On prichádza k hriešnikom a my pred Ním utekáme a vydávame sa za spravodlivých. A ešte sa hneváme, keď vidíme, ako nás „*Mýtnici a neviestky ... predchádzajú do Božieho kráľovstva*“ (Mt 21,31 SSV) – lebo oni sa na rozdiel od nás kajali a na žiadnych spravodlivých sa nehrali!

Odpustiť sebe potom znamená práve toto: Vo viere v Božie odpustenie a v Boha ako *Spasiteľa* prijať seba takého, aký som: „Tak dobre. Som hriešnik. Som sviňa. Som ohava. Plným právom zaslúžim, aby ma Boh zavrhol, plným právom zaslúžim Jeho hnev, Jeho pomstu, trest, všetko... Priznávam to. Nezasluhujem si Jeho odpustenie, ani jeho lásku. Nezasluhujem si jeho spásu ani Jeho záchranu. Už vôbec si nijako a ničím neviem a nemôžem zaslúžiť Nebo. Dokonca ani keby som naozaj žil od počiatku dokonale, sväto a nepoškvrnene, ako sama Panna Mária, ktorá si to tiež nijako a ničím nezaslúžila a na rozdiel od nej z vlastnej moci a sily dokázal to, čo v nej dokázala len a jedine Božia milosť (porov. Lk 1,48–50) – ani vtedy nie. Ani to by nevytvorilo žiaden nárok, či právo na Nebo, na zbožštenie sa v Bohu. A ja pritom ani zďaleka taký nie som! Nezáleží na tom, koľko chodím do kostola a koľko sa modlím – faktom je, že Božie nároky a očakávania nespĺňam. Nie som ako Boh. Nemilujem ako On. Nežijem ako On. Nekonám ako On. Nezmýšľam ako On. Bol som stvorený na obraz Boha, ale už dávno ním nie som. Pošpinil som ten svätý obraz vo mne, zmrzačil, zohavil, pokrútil a zadupal do špiny hriechu. Môžem už len dúfať v Božiu lásku a v Božie milosrdenstvo, že budú väčšie, ako všetok ten môj zločin a moja ohavnosť. A celým srdcom s nekonečnou vďačnosťou a slzami v očiach ďakovať Bohu za to, že taký naozaj je a „*spasil nás nie pre spravodlivé skutky, ktoré sme my konali, ale zo svojho milosrdenstva*“ (Tit 3,5 SSV).

Toto je prvý predpoklad obrátenia. Bez neho je každé ďalšie kresťanstvo úplne nemožné! Veľmi dobre to pochopili už tí, ktorým kázal Ján Krstiteľ: „... *hlásal krst pokánia na odpustenie hriechov.*“⁵ *Prichádzala k nemu celá judejská krajina i všetci Jeruzalemcia. Vyznávali svoje hriechy a dávali sa mu krstiť v rieke Jordán*“ (Mk 1,4-5 SSV). Alebo slovami Krista z podobienstva: „*Mýtnik stál celkom vzađu a neodvážil sa ani oči k nebu zdvihnúť, ale bil sa do prs a hovoril: “Bože, buď milostivý mne hriešnemu.”*“¹⁴ *Hovorím vám: Tento odišiel domov ospravedlnený*“ (Lk 18,13-14 SSV).

Posledná vec, ktorú by sme mali urobiť, je **odpustiť Bohu**. Toto nás asi zarazí: Odpustiť Boh? Svätému? Dobrému? My, ľudia? A

to už ako? Ale znova si pripomeňme: Odpustenie nie je o tom, že niekto urobí niečo zlé a my mu to veľkoryso prepáčime. Odpustenie je o tom, že prijímame druhého takého, aký je. Aj zločinec sa môže hnevať na sudcu a policajta práve preto, že sú neúplatní a dobrí (niekde takí fakt existujú... ☺). Odpustiť im potom u neho znamená, že si povie: „OK, sú to policajti, je to sudca, je ich povolaním byť spravodlivými a chrániť zákon a teda prekážať všetkému tomu, čo robím ja sám... ale ja ich teda prijíma takých, akí sú. Nehnevám sa na nich za to. Nečakám od nich, že sa zmenia, že sa dajú podplatiť, či dokonca sa stanú mojimi komplicmi v mojom zločine. Pokojne ich aj na obed pozvem – hneď ako sa mi zajtra podarí tá lúpež, aby som ho mal z čoho zaplatiť“... ☺

Hriech spôsobil, že sme pohltení svojou sebastrednosťou, svojou pýchou, svojim zhomom za svetskými žiadostivosťami, svojim bojom s ostatnými ľuďmi. A od Boha čakáme, že – keď už sme tí Jeho katolíci! – tak bude v tomto boji stáť na našej strane, bude slúžiť našim záujmom, našim vášňam, napomáhať im,... a chrániť nás pred tými druhými, sužovať našich nepriateľov a tak. A keď to Boh nerobí a odmieta byť sluhom nášho hriechu, cítime sa dotknutí, zradení, odstrčení. Hovoríme: „Pane Bože, prečo? Prečo si mi nepomohol? Prečo si ma neochránil? Prečo tá choroba... Prečo smrť...? Prečo problémy a ťažkosti? Ako to, že si nás neochránil?“ A sme na Boha nahnevaní. Za ten svet by sme to nahlas nepriznali – veď sme katolíci, to by bolo rúhanie a my sa Bohu predsa nerúhame, to nie! – ale reálne nahnevaní sme...

Odpustiť Bohu potom znamená prijať Boha takého, aký je. Povedať: „OK, Bože. Buď v mojom živote Bohom. Nechcem viac, aby si bol nástrojom mojich túžob a očakávaní. Nenárokuješ si, aby si bol mojím sluhom a poskokom. Buď Bohom. Buď tvoja vôľa, nie moja! Buduj v mojom živote Tvoje kráľovstvo, nie moje!“ Presne, ako nás to Ježiš učí v modlitbe Otčenáš.

Tieto tri odpustenia – jedno to Božie, ktoré už Boh vykonal a potom tie dve naše, ktoré na vykonanie možno ešte len čakajú – sú bránou do fascinujúceho sveta Božieho milosrdenstva, do veľkého dobrodružstva kresťanstva, v závere ktorého je ten najväčší poklad, najvzácnejšia perla dejín Vesmíru: zbožštenie človeka.

Váš Inky